

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-560379-I/07/KJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 20 stycznia 2011 r.

Pan
Cezary Rzemek
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Zdrowia

ul. Miodowa 15
00 - 925 Warszawa

szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie dziękuję za nadesłane, pismem z dnia 21 czerwca 2010 r. Nr MZ-NSK-841-24033-2/MF/10, stanowisko Ministra Zdrowia w sprawie możliwości organizowania Lekarskiego Egzaminu Państwowego i Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Państwowego (dalej: LEP) w innym dniu niż sobota. Stanowisko to stanowi odpowiedź na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie konieczności uwzględniania faktu, iż wśród zdających te egzaminy są także osoby, dla których, jak np. wiernych Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, sobota jest dniem świątecznym wolnym od nauki i pracy. Zgodnie z art. 53 ust. 1 Konstytucji RP wszyscy mają zagwarantowaną wolność sumienia i religii. Natomiast ust. 6 wskazanego przepisu stanowi, iż nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych. Pragnę także wskazać, iż zgodnie z przepisem art. 11 ustawy z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 97, poz. 481 ze zm.) świętem adwentystycznym jest sobota, a wierni tego Kościoła mają prawo do zwolnienia od pracy i nauki na czas święta adwentystycznego, to jest od zachodu słońca w piątek do zachodu słońca w sobotę.

Pragnę poinformować także Pana Ministra, iż do Rzecznika napływają kolejne pisma od wiernych Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, w których skarżący podnoszą sprawę organizowania LEP wyłącznie w sobotę.

W opinii Ministerstwa Zdrowia organizowanie egzaminów w dniu stanowiącym święto religijne dla określonej grupy wiernych, bez możliwości ich organizacji w innym dniu, nie stanowi naruszenia konstytucyjnej zasady wolności sumienia i religii oraz swobody praktykowania swojej religii. Rzecznik Praw Obywatelskich nie podziela tego stanowiska, czemu dał wyraz w korespondencji kierowanej wcześniej do Ministra Zdrowia. Stanowisko zajęte pierwotnie przez Rzecznika, w piśmie z dnia 24 lipca 2006 r. Nr RPO-535400-/XII/06/AR, uległo zmianie, co zostało uwzględnione w dalszej korespondencji kierowanej do Ministra Zdrowia, jak i Dyrektora Centrum Egzaminów Medycznych. Powołanie się na wyrwane z kontekstu zdanie z pisma nr RPO-560379-I/07/KJ z dnia 30 lipca 2007 r., iż „organizowanie egzaminu w sobotę trudno uznać za przejaw dyskryminacji religijnej, gdyż różne religie świętują w różnych dniach i szukanie „złotego środka” ze względów organizacyjnych może okazać się bezowocne” jest jednak, bez przedstawienia dalszej argumentacji Rzecznika Praw Obywatelskich, niepełne i może wprowadzać w błąd. Powołane pismo, skierowane do Dyrektora Centrum Egzaminów Medycznych, zawierało dalszą argumentację wskazującą na konieczność uwzględnienia przekonań tych osób, które w sobotę przystąpić do egzaminu nie mogą ze względów religijnych oraz na konieczność wyznaczenia dla tej grupy zdających innego terminu egzaminu.

Rzecznik w swoim wystąpieniu powołał przepis art. 53 Konstytucji RP gwarantujący wszystkim obywatelom wolność sumienia i religii oraz przepis art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965 ze zm.). Przepis ten stanowi, iż „korzystając z wolności sumienia i wyznania obywatele mogą w szczególności: (...) 2) zgodnie z zasadami swojego wyznania uczestniczyć w czynnościach i obrzędach religijnych oraz wypełniać obowiązki religijne i obchodzić święta religijne(...)”. Dlatego też Rzecznik zwrócił się o rozważenie możliwości potraktowania tego przypadku właśnie jako wyjątkowego i wyznaczenie zainteresowanej egzaminu w innym dniu niż sobota. Rzecznik podtrzymał swoje stanowisko w kolejnym piśmie nr RPO-560379-I/07/KJ z dnia 17 września 2007 r.

Dodatkowym argumentem podniesionym przez Rzecznika Praw Obywatelskich było wskazanie na przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 marca 2004 r. w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza stomatologa (Dz. U. Nr 57, poz. 553 ze zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w wersji ówczesnie obowiązującej, egzaminy organizowało Centrum Egzaminów Medycznych we współpracy z właściwym wojewodą. Egzaminy odbywały się jednocześnie w całym kraju. Jednak przepis art. 16 ust. 3a stanowił, że „w przypadkach, o których mowa w § 2 ust. 4, oraz w innych uzasadnionych przypadkach uniemożliwiających przystąpienie do egzaminu w wyznaczonym terminie dyrektor CEM, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, może wyznaczyć dodatkowy termin przeprowadzenia egzaminu, określając jednocześnie miejsce jego przeprowadzenia”.

Z uznaniem więc przyjął Rzecznik pismo Dyrektora CEM z dnia 3 stycznia 2008 r. informujące o wyznaczeniu terminu LEP w kwietniu 2008 r. na piątek. Jednak zawarta w piśmie CEM informacja o przygotowywanych zmianach w organizacji egzaminów lekarskich spowodowała kolejne wystąpienie Rzecznika do Pani Minister pismem z dnia 4 lutego 2008 r. Rzecznik zwrócił w swoim piśmie uwagę na wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu z dnia 2 października 1976 r. w sprawie 130-75 (*Vivien Prais przeciwko Rada Wspólnot Europejskich*), w którym ETS stwierdził, iż „jeśli kandydat poinformował odpowiedni organ, że z przyczyn religijnych nie może brać udziału w postępowaniu rekrutacyjnym, organ ten powinien wziąć to pod uwagę przy ustalaniu terminu egzaminu, aby uniknąć takiej daty. Z drugiej strony, jeśli kandydat nie poinformuje o takiej sytuacji w stosownym terminie, organ rekrutujący może odmówić ustalenia alternatywnej daty egzaminu, jeśli inni kandydaci zostali już o egzaminie poinformowani”. Oczywiście, orzeczenie to nie ma zastosowania do sytuacji czysto krajowych, ale państwa kształtując swoje regulacje prawne powinny mieć je na uwadze.

W odpowiedzi Ministra Zdrowia z dnia 14 marca 2008 r. poinformowano o pracach nad nowelizacją rozporządzenia dotyczącego organizacji LEP. Mimo tego zapewnienia, nowelizacja rozporządzenia doprowadziła do skreślenia przepisu o możliwości wyznaczania dodatkowego terminu LEP. Wprowadzenie zasady, iż

egzamin ten można zdawać przed stażem, w jego trakcie lub po jego zakończeniu, nie stanowi rozwiązania problemu, gdyż w każdym przypadku musi zostać wyznaczony jego termin. Z przedstawianej przez resort zdrowia argumentacji wynika, iż będzie to sobota.

Uwzględniając powyższe, działając w oparciu o art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o rozważenie możliwości przywrócenia możliwości organizowania LEP w innym terminie niż sobota dla osób uznających sobotę za dzień świąteczny.

Z przeziębieniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

do wiadomości:
Zarząd Kościoła
Adwentystów Dnia Siódmego
ul. Foksal 8
00-366 Warszawa